

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS 2012 METŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

BENDROJI DALIS

Lietuvos Respublikos finansų ministerija (toliau – Finansų ministerija, ministerija) yra vykdomosios valdžios institucija, kurios misija – kurti ir vykdyti efektyvią valstybės finansų politiką, siekiant užtikrinti šalies makroekonominį stabilumą ir ekonomikos plėtrą. Ministerijos strateginiai tikslai – formuoti fiskalinę politiką, stiprinančią pasitikėjimą makroekonominiu stabilumu, užtikrinti efektyvų ir racionalų valstybės ir Europos Sąjungos lėšų valdymą ir panaudojimą, finansų sektoriaus plėtrą bei sklandų kitų finansų srities priemonių įgyvendinimą. Finansų ministras atstovauja Lietuvai Europos Sąjungos ekonomikos ir finansų reikalų taryboje (ECOFIN), svarbiose tarptautinėse ir regiono institucijose.

Ministerija savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymu (Žin., 1994, Nr. 43-772; 1998, Nr. 41(1)-1131), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu (Žin., 1999, Nr. 60-1945; 2006, Nr. 77-2975), kitais Lietuvos Respublikos Seimo priimtais įstatymais ir teisės aktais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Europos Sąjungos teisės aktais, Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Ministro Pirmininko potvarkiais, Finansų ministerijos nuostatais.

Finansų ministerija yra viešasis juridinis asmuo, turintis sąskaitą banke ir antspaudą su Lietuvos valstybės herbu ir savo pavadinimu. Ministerija įregistruota Juridinių asmenų registre 1997 m. gegužės 27 d., registro Nr. 072874, įstaigos kodas 288601650, asignavimų valdytojo kodas 12 900 0032. Ministerijos buveinės adresas: Lukiškių g. 2, LT-01512 Vilnius.

Finansų ministerija yra biudžetinė įstaiga, finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto (toliau – valstybės biudžetas).

Finansų ministerijos savininkė yra valstybė, ministerijos savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Ministerijoje ataskaitinio laikotarpio pabaigoje buvo 14 departamentų, 8 savarankiški skyriai, iš viso dirbo 437 darbuotojai. Lietuvos Respublikos nuolatinėje atstovybėje Europos Sąjungoje

(Briuselyje) dirbo šeši Finansų ministerijos deleguoti specialieji atašė. Finansų ministro valdymo sričiai priskirta 13 įstaigų ir įmonių

Ministerijos kontroliuojami subjektai ataskaitinio laikotarpio pabaigoje buvo:

Eil. Nr.	Subjekto tipas ir pavadinimas	Subjektų skaičius
1	2	3
1.	Kontroliuojamos viešosios įstaigos, nepriskiriamos prie viešojo sektoriaus subjektų	1
2.	Valstybės ir savivaldybių įmonės*	3
3.	Kontroliuojamos akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės	1

* – teikiama informacija apie tas valstybės ar savivaldybės įmones, kuriose viešojo sektoriaus subjektas įgyvendina įmonės savininko teises ir pareigas.

Informacija apie kontroliuojamus, asocijuotuosius ir kitus subjektus 2012 m. gruodžio 31 d. pateikiama šio rašto 1 priede.

Kontroliuojamų viešųjų įstaigų jungtinė finansinės būklės ataskaita (balansas) pateikiama 2 priede.

Kontroliuojamų valstybės ar savivaldybės įmonių jungtinė finansinės būklės ataskaita (balansas) pateikiama 3 priede.

Kontroliuojamų akcinių ir uždarujų akcinių bendrovių jungtinė finansinės būklės ataskaita (balansas) pateikiama 4 priede.

Dvi kontroliuojamos viešosios įstaigos (ne viešojo sektoriaus subjektai) – Audito ir apskaitos tarnyba ir Lietuvos Respublikos audito, apskaitos ir turto vertinimo institutas – 2012 m. balandžio 30 d. reorganizuotos į pavaldžias biudžetines įstaigas – Audito ir apskaitos tarnybą ir Turto vertinimo priežiūros tarnybą.

Atlikus kontroliuojamų subjektų finansinių ataskaitų už 2011 metus finansinį auditą, 2012 m. birželio 6 d. užregistruota VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros neigiama nuosavybės metodo įtaka – 22,6 mln. Lt, 10,6 mln. Lt nuostolio iškeliant į nebalansinę sąskaitą. VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai pateikus 2012 m. finansines ataskaitas, minėtas nuostolis nebalansinėje sąskaitoje sumažintas 9,9 mln. Lt pelno sąskaita.

II. APSKAITOS POLITIKA

Ministerijos buhalterinė apskaita nuo 2010 m. sausio 1 d. tvarkoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo reikalavimais ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (toliau – VSAFAS).

Ministerijos metinių finansinių ataskaitų rinkinį sudaro šios ataskaitos:

- finansinės būklės ataskaita;
- veiklos rezultatų ataskaita;
- grynojo turto pokyčių ataskaita; pinigų srautų ataskaita;
- finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas.

Finansų ministerija apskaitą tvarko ir finansinėse ataskaitose sumas pateikia Lietuvos Respublikos nacionaline valiuta, litais.

Pagrindiniai apskaitos principai, rengiant ministerijos finansines ataskaitas, yra šie:

Nematerialusis turtas

Nematerialusis turtas pirminio pripažinimo metu apskaitos dokumentuose yra registruojamas įsigijimo savikaina. Išlaidos, patirtos po piršto ar sukurto nematerialiojo turto pirminio pripažinimo, didina nematerialiojo turto įsigijimo savikainą, kai galima patikimai nustatyti, kad patobulintas nematerialusis turtas teiks didesnę ekonominę naudą, t. y. kad atliktas nematerialiojo turto esminis pagerinimas.

Išankstiniai mokėjimai už nematerialųjį turtą apskaitos dokumentuose registruojami nematerialiojo turto sąskaitose.

Po pirminio pripažinimo nematerialusis turtas finansinėse ataskaitose yra rodomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą amortizacijos ir nuvertėjimo, jei jis yra, sumą. Nustatytas nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas – vieni metai, likvidacinė vertė lygi nuliui

Nematerialiojo turto amortizuotoji vertė nuosekliai paskirstoma per visą jo naudingo tarnavimo laiką tiesiogiai proporcingu metodu.

Ilgalaikis materialusis turtas

Po pirminio pripažinimo ilgalaikis materialusis turtas finansinėse ataskaitose rodomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą nusidėvėjimo ir nuvertėjimo, jei jis yra, sumą.

Ilgalaikio materialiojo turto nudėvimoji vertė nuosekliai paskirstoma per visą jo naudingo tarnavimo laiką.

Ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikas:

pastatų ir statinių	50–90 m.
mašinų ir įrenginių	5–15 m.
transporto priemonių	7 m.
kitos įrangos, prietaisų, įrankių ir įrenginių	4–7 m.
kito materialiojo turto	5 m.

Ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė lygi nuliui.

Jei išlaidos ilgalaikio materialiojo turto rekonstravimui, remontui ar kitiems darbams iš esmės pagerina jo naudingąsias savybes, šių darbų vertė didinama ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikaina ir (arba) patikslinamas turto naudingo tarnavimo laikas. Jei atlikti darbai nepagerina turto savybių ar nepailgina naudingo tarnavimo laiko, šių darbų vertė pripažįstama ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis.

Finansinis turtas, gautinos sumos ir finansiniai įsipareigojimai

Investicijos į kontroliuojamus subjektus (Finansų ministerija visuose turi 100 procentų balsavimo teisių) apskaitos dokumentuose pirminio pripažinimo momentu fiksuojamos įsigijimo savikaina ir vėliau registruojamos įsigijimo savikaina, taikant nuosavybės metodą. Iš subjektų gaunami dividendai mažina investicijos balansinę vertę.

Ministerijos ilgalaikės gautinos sumos ataskaitose nefiksuojamos amortizuota savikaina, nes nėra apibrėžtas jų gavimo laikas.

Taip pat neapibrėžtas ilgalaikių finansinių įsipareigojimų mokėjimo laikas, todėl apskaitoje jie nefiksuojami amortizuota savikaina.

Pinigus sudaro pinigai ministerijos banko sąskaitose ir kasoje (šiuo metu kasoje pinigai nelaikomi).

Atsargos

Pirminio pripažinimo metu atsargos įvertinamos įsigijimo savikaina.

Atsargų sunaudojimas apskaitos dokumentuose registruojamas pagal nuolatinį atsargų traukimo į apskaitą būdą, kai buhalterinės apskaitos dokumentuose registruojama kiekviena su atsargų sunaudojimu susijusi operacija. Prie atsargų priskiriamas neatiduotas naudoti ūkinis inventorių. Atiduoto naudoti inventoriaus vertė iš karto įtraukiama į sąnaudas. Naudojamo inventoriaus apskaita tvarkoma nebalansinėse sąskaitose.

Finansavimo sumos

Ministerijos gautos (gautinos) finansavimo sumos pagal paskirtį skirstomos į nepiniginiam turtui įsigyti ir kitoms išlaidoms kompensuoti gautas finansavimo sumas.

Gautos ir panaudotos finansavimo sumos arba jų dalis pripažįstamos finansavimo pajamomis tais laikotarpiais, kuriais patiriamos su finansavimo sumomis susijusios sąnaudos.

Kitiems viešojo sektoriaus subjektams pervestos sumos registruojamos perduoto finansavimo sąskaitose ir mažina gautą finansavimą.

Sąnaudos

Sąnaudos apskaitos dokumentuose pripažįstamos tuo ataskaitiniu laikotarpiu, kada buvo patirtos, neatsižvelgiant į jų apmokėjimo laiką. Skolos valstybės vardu valdymo išlaidos dėl išvestinių finansinių priemonių, dėl teigiamos ar neigiamos valiutų kursų įtakos, dėl atlygio bankams už paskolų administravimą, dėl banko mokesčių atliekant valiutinius mokėjimus valstybės išdo apskaitoje registruojamos kaip sąnaudos.

Neapibrėžtieji įsipareigojimai

Ministerijos neapibrėžtieji įsipareigojimai tarptautinėms organizacijoms (angl. *Callable Capital*) registruojami nebalansinėse sąskaitose, kol paaiškės, kada reikės juos padengti. Šių įsipareigojimų vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sudarė 2 120,6 mln. litų, t. y. per 2012 metus sumažėjo 11,1 mln. litų dėl neigiamos valiutų kurso įtakos

Vadovaujantis 2011 m. lapkričio 16 d. nutarimu Nr. 1329 ministerijos patikėjimo teise valdomos visuomenės poreikiams paimtos AB banko „Snoras“ akcijos apskaitoje registruojamos nebalansinėse sąskaitose kol bus nustatyta tikroji vertė.

III. PASTABOS

1. Informacija pagal 2012 m. veiklos segmentus pateikiama 5 priede. Finansų ministerijos pagrindinės veiklos sąnaudos priskiriamos segmentui „Bendros valstybės paslaugos“. Segmentui „Ekonomika“ priskirtos VŠĮ Audito ir apskaitos tarnybos ir VŠĮ Lietuvos Respublikos audito, apskaitos ir turto vertinimo instituto veiklos sąnaudos. Segmentui „Poilsis, kultūra ir religija“ priskirtos religinių bendrijų rėmimo išmokos.

2. Informacija apie nematerialiojo turto balansinės vertės pasikeitimą per ataskaitinį laikotarpį pateikta 6 priede.

Nematerialiojo turto amortizacija pripažinta pagrindinės veiklos sąnaudomis, kitoje veikloje nematerialusis turtas nenaudojamas.

Nematerialaus turto padidėjo 3 mln. Lt dėl licencijų įsigijimo Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimo sistemos (VBAMS), ES struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos (SFMIS) ir Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinės sistemos (VSAKIS) plėtrai.

4. Informacija apie ilgalaikio materialiojo turto balansinės vertės pasikeitimą per ataskaitinį laikotarpį pateikta 7 priede.

5. Informacija apie ilgalaikį finansinį turtą pateikta 8 priede.

2012 m. 65 mln. litų sumažintas UAB „Būsto paskolų draudimas“ įstatinis kapitalas, kad būtų panaikinti bendrovės balanse įrašyti nuostoliai, nurašant 65 tūkstančius paprastųjų vardinių akcijų.

Vadovaudamasi 2012 m. lapkričio 29 d. sutartimi Nr. 1S-69 „Dėl Lietuvos centrinės kredito unijos pajų išpirkimo sąlygų“, Lietuvos centrinė kredito unija 2012 m. lapkričio mėnesį išpirko 1140 pajų, už kuriuos gauti 1,1 mln. litų gražinti į valstybės biudžetą.

Palyginti su 2011 m., 2012 m. finansinis turtas tarptautinėse organizacijose padidėjo, kadangi buvo padidinta Europos investicijų banko įstatinio kapitalo Lietuvai priklausanti dalis 52,3 mln. Lt, iš kurių 26,1 mln Lt liko sumokėti 2014–2015 metais.

Pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo (Žin., 1997, Nr. 65-1558) 17 straipsnio 2 dalį piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į

gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, ūkinės komercinės paskirties pastatus Vyriausybės nustatyta tvarka nagrinėja savivaldybės administracijos direktorius ar kita Vyriausybės įgaliota institucija. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. liepos 5 d. nutarimu Nr. 793 „Dėl Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9 straipsnio įgyvendinimo tvarkos“ (Žin., 2000, Nr. 56-1668; 2004, Nr. 50-1645) patvirtinto Valstybės garantijų gyvenamųjų namų, jų dalių, butų nuomininkams ir savininkams vykdymo eiliškumo, apskaitos ir kontrolės tvarkos aprašo (toliau – šis tvarkos aprašas) 2 punktą savivaldybės administracijos direktoriai išduoda valstybės nuomininkams ir savininkams valstybės garantinius dokumentus – valstybės garantijas. Pagal šio tvarkos aprašo 10 punktą nuomininkams ir savininkams teikiamų valstybės garantijų apskaitą taip pat tvarko savivaldybių administracijos. Pagal Lietuvos Respublikos religinių bendrijų teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo tvarkos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 27-600) 9 straipsnį sprendimus dėl išlikusio nekilnojamojo turto, esančio savivaldybių žinioje, priima miesto (rajono) taryba, dėl turto, esančio valstybinių įmonių, įstaigų ir organizacijų žinioje, – ministerija, kurios reguliavimo sričiai priklauso šios įmonės, įstaigos, organizacijos arba turtas. Atsižvelgiant į tai, kad Finansų ministerija nėra atsakinga už prašymų atkurti nuosavybės teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą priėmimą, nagrinėjimą ir sprendimų priėmimą, t. y. ji neadministruoja šio proceso, o tik suteikia finansavimą, atidėjiniai Finansų ministerijos (biudžetinės įstaigos) apskaitoje neregistruojami. Todėl 2012 m. nurašyta 27,4 mln. Lt ilgalaikių ir 12,5 mln. Lt trumpalaikių atidėjinių ir atitinkamai ilgalaikių ir trumpalaikių gautinų sumų, skirtų šiems atidėjiniams finansuoti.

6. Informacija apie atsargų vertės pasikeitimą per ataskaitinį laikotarpį pateikiama 9 priede.

7. Atsargų vertė pagal grupes pateikta 10 priede.

8. Informacija apie išankstinius apmokėjimus pateikta 11 priede.

UAB Viešųjų investicijų plėtros agentūrai įstatiniam kapitalui formuoti 2012 m. gruodžio mėn. pervesta 350 tūkst. Lt

9 Informacija apie per vienus metus gautinas sumas pateikta 12 priede.

10. Po vieno metų gautinos sumos pagal grąžinimo laikotarpius ir jų einamųjų metų dalis pateikta 13 priede.

Nurašyta 27,4 mln. Lt ilgalaikių gautinų sumų, skirtų atidėjiniams finansuoti.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo (Žin., 2012, Nr. 153-7823) 4 priedėlyje valstybės

institucijoms ir įstaigoms priskirtas (kuruojamas) Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės biudžeto specialiosios dotacijos savivaldybių biudžetams, skiriamos valstybinėms funkcijoms atlikti ir mokinio krepšeliui finansuoti, funkcijas Finansų ministerijai nebepriskirta specialiosios dotacijos finansavimo funkcija, todėl sukauptos mokėtinios sumos, o kartu ir sukauptos gautinos sumos sumažėjo 266,6 tūkst. Lt.

11. Informacija apie pinigus ir pinigų ekvivalentus pateikta 14 priede.

Pagrindinę pinigų sumą sudaro valstybės rezervas – 15 140 tūkst. Lt, kuris laikomas Lietuvos banke esančioje sąskaitoje. Europos Sąjungos finansuojamų projektų (vykdomų pagal pavedimus) lėšų likutis banko sąskaitose metų pabaigoje buvo 1892,9 tūkst. Lt, Dvynių projekto ir kitų lėšų likutis sudarė 312,3 tūkst. Lt.

12. Finansavimo sumos pagal šaltinį, tikslinę paskirtį ir jų pokyčiai per ataskaitinį laikotarpį pateikti 15 priede.

13. Finansavimo sumų likučiai pateikti 16 priede.

14. Finansinių įsipareigojimų pokytis per ataskaitinį laikotarpį pateiktas 17 priede.

Palyginti su 2011 m., 2012 m. finansinis turtas tarptautinėse organizacijose padidėjo, kadangi buvo padidinta Europos investicijų banko įstatinio kapitalo Lietuvai priklausanti dalis 52,3 mln. Lt, iš kurių 26,1 mln Lt liko sumokėti 2014–2015 metais.

15. Kitos pajamos pateiktos 18 priede.

16. Darbo užmokesčio socialinio draudimo sąnaudos pateiktos 19 priede.

17. Finansinės ir investicinės veiklos pajamos ir sąnaudos pateiktos 20 priede.

Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos padidėjo sumažinus UAB „Būsto paskolų draudimas“ įstatinį kapitalą 65 mln. litų, kad būtų panaikinti bendrovės balanse įrašyti nuostoliai, nurašant 65 tūkstančius paprastųjų vardinių akcijų.

Vadovaudamasi 2012 m. lapkričio 29 d. sutartimi Nr. 1S-69 „Dėl Lietuvos centrinės kredito unijos pajų išpirkimo sąlygų“, Lietuvos centrinė kredito unija 2012 m. lapkričio mėnesį sumokėjo 221 tūkst. Lt palūkanų, kurios pervestos į valstybės biudžetą.

18. Informacija apie įsipareigojimų dalį nacionaline ir užsienio valiutomis pateikta 21 priede.

19. Informacija apie kai kurias trumpalaikes mokėtinas sumas pateikta 22 priede.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 4 priedėlyje valstybės institucijoms ir įstaigoms priskirtas (kuruojamas) Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės biudžeto specialiosios dotacijos savivaldybių biudžetams, skiriamos valstybinėms funkcijoms atlikti ir mokinio krepšeliui finansuoti, funkcijas

Finansų ministerijai nebepriskirta specialiosios dotacijos finansavimo funkcija, todėl sukauptos mokėtinos sumos sumažėjo 266,6 tūkst. Lt.

20. Informacija apie atidėjinius pateikta 23 priede.

Dėl 27,4 mln. Lt ilgalaikių atidėjinių ir 12,5 mln. Lt ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalies nurašymo paaiškinta šio rašto 5 punkte.

21. Informacija apie apskaitos politikos keitimą pateikta 24 ir 25 prieduose.